

1. Orientácia v meniacom sa a mätúcom svete

Nesúďte

PRACOVNÝ DOKUMENT NA DISKUSIU

Verzia 25. 2. 2024

Preklad z anglickej verzie dokumentu: Ján Mihálik (2025)

Anglická verzia dostupná na <https://imission.world/en/decalogue-stop-judging-documents/>

Španielska pôvodina dostupná na <https://imission.world/decalogo-para-no-juzgar/>

Cieľové skupiny a ciele

Cieľom tohto textu je podporiť digitálnych misionárov, aby dokázali usmerniť seba aj ostatných a poskytnúť hlbšie odpovede na otázky a obavy svojich sledovateľov (followerov) na sociálnych sieťach týkajúcich sa témy nesúdenia. Preto je určený predovšetkým jednotlivcom, ktorí vykonávajú svoje evanjelizačné poslanie v digitálnych médiách.

Vďaka tomuto obsahu budú môcť lepšie podložiť svoje príspevky a komunikačné výstupy, ľahšie sa zorientujú v prípadoch, keď sú sami napadnutí, a vyhnú sa riziku, že sa ich nasledovníci zapoja do dynamiky znevažovania, osočovania alebo ohovárania.

Tento dokument teda nemá ambíciu byť vyčerpávajúcim alebo akademickým pojednaním o Ježišom prikázaní („nesúďte“), ale skôr inšpiráciou, praktickou a dobre podloženou pomôckou pre každodennú misiu.

Náčrt problematiky

Každodenný zvyk vynášať diskvalifikujúce a negatívne sudy o druhých sa nepodobá dobrým kresťanom. Dá sa povedať, že dobrým ľuďom jednoducho nesedí, pretože škodí a nevytvára spoločnosť.

Naopak, je žiaduce, aby každý z nás formuloval svoje názory a vyjadroval ich s pokorou a rešpektom voči tým, ktorí zmýšľajú inak ako my. Konštruktívna kritika, poskytovanie spätnej väzby, úprimné, bratské napomenutie a prorocké odsúdenie sa vyznačujú rešpektom, prinášajú hodnotu a zlepšujú spoločenské spolužitie.

Ježiš z Nazareta jasne povedal: „Budte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec! Nesúďte a nebudete súdení. Neodsudzujte a nebudete odsúdení!“ (Lk 6,36-38). Kánonické právo jasne hovorí, že osočovanie a ohováranie sú v Cirkvi deliktami. A pápež František zdôrazňuje obrovskú škodu, ktorú spôsobuje osočovanie, klebety a ľahkovážna kritika, o to horšia, ak je jej zámerom niekoho priamo poškodiť.

Nedávny proces počúvania v rámci Digitálnej synody ukazuje, že značné percento ľudí sa vzdáva od Cirkvi kvôli zavrhujuúcim súdom, ktoré o nich alebo o im blízkych osobách vynášajú jej predstavitelia i samotní veriaci.

Problém sa dramaticky zhoršuje, keď sa tieto odsudky komunikujú prostredníctvom sociálnych médií, čo vážne ovplyvňuje spolužitie ponad hranice náboženského presvedčenia. Jednotlivcom a organizáciám vznikajú vážne a často nenapraviteľné škody.

Vychádzame z toho, že ľuďom je vlastné mať svoj názor, že je potrebné zachovať slobodu prejavu a odsúdiť nespravodlivosť. Katolícki digitálni misionári majú obrovskú príležitosť a zodpovednosť vysvetliť tento problém svojim sledovateľom, ktorí predstavujú širšiu spoločnosť, aby mohli napravovať správanie a načrtnúť rozumnú cestu pre ostatných v Cirkvi.

Prvým krokom je dôkladné pochopenie problému, jeho významu a spôsobu **konania, ktoré sa vyhýba dvom chybným extrémom:**

- Jeden predpokladá **právo súdiť a vylúčiť všetkých, ktorí údajne nepraktizujú učenie** (a tým odcudziť mnohých ľudí od Cirkvi).

- Druhý **sa snaží nesúdiť a nevylučovať iných**, a tak si myslí, že **všetko sa môže** a nie je to podstatné (teda že doktrína – učenie nie je relevantné alebo že by sa malo prispôbiť okolnostiam každého človeka).

Ani jeden z týchto extrémov nie je poctivý. Nikto nepozná srdcia iných a všetci sme obmedzení a hriešni. Zároveň sme všetci volaní a konfrontovaní Ježišovou radostnou zvesťou.

Niekedy ľudia vyjadrujú **silné názory na adresu konkrétnych osôb** s úmyslom brániť pravdu v niektorom aspekte, keď vnímajú jej ohrozenie. Odhaľovať pravdu učenia je možné a žiaduce a dá sa to, ak to robíme s láskou a úctou. Láska ku kresťanskej pravde (kde Pravda je **osoba Krista**) vždy **zahŕňa lásku** k druhým ako najvyššie kritérium konania. Zároveň zahŕňa pokoru vyplývajúcu z poznania, že pri prezentovaní Kristovej pravdy existujú rôzne **citlivé body a dôrazy**, ktoré nikto z nás nie je schopný úplne obsiahnuť.

Hoci táto štúdia vychádza z Ježišovho výroku, **potreba bojovať proti deštruktívnym a diskvalifikujúcim hodnoteniam** a kritikám **presahuje rámec kresťanstva**. Do veľkej miery sa zhoduje s inými hlavnými prúdmi viery a presvedčeniami, prakticky zo všetkých kultúrnych prostredí, ktoré sa usilujú o pokojnejší svet.

Obsah

1. Úvod	5
2. Opis, rozsah a zdôvodnenie témy	8
A. Súdny, ktorými sa tento dokument zaoberá	8
B. Potreba konať proti týmto súdom	8
C. Úloha Cirkvi	9
3. Ľudský rozmer: rozlišovanie je vlastné ľudskej bytosti	11
4. Závažné dôsledky v dnešnej dobe	13
A. „Matica dôsledkov“ súdenia	13
B. Dôležitosť kanála, počtu a typológie zapojených osôb	15
C. Motivácie posudzovania	16
5. Čo povedal Ježiš, Nový zákon, Cirkev	18
A. Evanjeliá a iné novozákonné texty	18
B. Spoločenský kontext prikázania „nesúd“	18
C. Rozdiely medzi „prorockým hlasom“, „bratským napomenutím“ a „zavrhujúcimi súdmi“	19
D. Teologické aspekty	20
E. Pastoračné aspekty	21
F. Magistérium	22
G. Katechizmus Katolíckej cirkvi, ods. 1861	22
H. Kódex kánonického práva (kánón 220)	22
6. Línie činnosti a možné ciele	23
A. Cirkev má byť znamením jednoty a bratstva	23
B. Veriaci	23
C. Digitálni misionári	24
7. Mapa posolstiev a všeobecná infografika	25
8. Ďalšie kroky	27
9. Autori dokumentu	28
Príloha 1: Ako čeliť útokom na digitálnych misionárov	29
Kontext	29
Cirkev - tiež ohrozená polarizáciou	29
Negatívne dôsledky útokov	30
Prístup iMission	30
Útoky: prevencia, zvládanie a boj proti útokom	30
Príloha 2: Súlad s inými vierovyznaniami a ideológiami (predbežné, treba ďalej študovať)	32

1. Úvod

Tento dokument je prvým zo série materiálov, ktorých cieľom je prispieť k riešeniu hlavných výziev na premenu, ktorým čelí Katolícka cirkev a ktoré vyplynuli z digitálneho počúvania Božieho ľudu počas Synody (2022). Ide o dôležité témy, ktoré sú výzvou pre Cirkev ako celok i pre každého kresťana osobitne.

Mnohé z týchto tém, ako napríklad "Nesúdiť a odpúšťať", ďaleko presahujú rámec kresťanstva a Katolíckej cirkvi. Sú to kľúčové témy pre súčasný svet bez ohľadu na vieru, ideológiu alebo geografiu. Sú to výzvy pre lepšiu, pokojnejšiu a harmonickú svet a pre lepšie spolužitie.

Témy boli zozbierané pomocou kolaboratívnej platformy Delibera na základe 110 000 odpovedí na konkrétne otázky v oblastiach navrhnutých sekretariátom synody a na základe 300 000 námetov získaných v jednej z otvorených otázok: "Vyjadrite tri veci, ktoré by ste chceli od Cirkvi, aby vám bola bližšia".

Po dôkladnej analýze odpovedí bola spolu s tímom odborníkov vytvorená nasledujúca infografika, ktorá vo forme mozaiky syntetizuje 16 hlavných zmien potrebných na obnovu Cirkvi. Tieto zmeny sa na 95 % zhodujú so zmenami, ktoré vzišli zo všeobecnej synody (Dokument pre kontinentálnu etapu - DEC). Zmeny sú v súlade s transformáciou, ktorej hnacou silou je pápež František. Zmeny, ktoré by ako kvas v ceste pomohli k lepšiemu a pokojnejšiemu spoločenskému spolužitiu.

16 výziev pre Katolícku cirkev

Výsledky Digitálnej synody

Cirkvou sme všetci
Pridaj sa k zmene

imision.org

1.

**Sprevádzanie v meniacom sa a
mäťúcom svete**

Kristus ako
vzťažný bod

Menej súdenia, viac
odpustenia

Riešenie
kontroverzných
otázok (LGBTI,
imigranti...)

Jasnosť v súvislosti
s neospravedlňiteľný
mi činmi (zneužívanie,
korupcia...)

Jednoduchí, skromní
a pripravení slúžiť
druhým

Otvorení počúvať a
viest dialóg so
spoločnosťou

Nový profil a roly
kléru, laikov a žien

Vyhľadávanie
mladých a tých,
ktorým sme sa
vzdialili

3.

**Príkladná a odvážna Cirkev a jej
reprezentanti**

2.

**Autentickosť v kresťanskom
správaní**

Milovať a žiť podľa
Ježišovho príkladu

Rešpektovanie
rôznych ciest
nasledovania Ježiša

Služba chudobným a
núdznym

Starostlivosť o
planétu ako Božie
dielo

Viac miest pre
stretnutie s Bohom

Viac a lepšej výchovy
vo viere

Živé a osvetľujúce
omše

Hľadanie Boha v
druhých a v sebe

4.

Viac ciest k Bohu

Zdroj: Analýza 300 000 návrhov na zmeny zozbieraných cez sociálne médiá na piatich kontinentoch

Cieľom dokumentov na témy zobrazené v mozaike je podporiť digitálnych misionárov - tých, ktorí v súčasnosti oslovujú viac ľudí - aby prispeli k obnove Cirkvi a čo najviac podporili harmonickejšie globálne spoločenské spolužitie.

Cieľom je pomôcť im usmerniť a poskytnúť fundované odpovede na obavy ich sledovateľov, ktorí vzhľadom na svoju šírku a rozmanitosť predstavujú väčšinu spoločnosti, vrátane tých, ktorí sú kresťanstvu vzdialení...

Tieto dokumenty sa vypracúvajú v dialógu medzi misionármi, ich sledovateľmi a tímom odborníkov z rôznych odborov, jazykov a geografických oblastí, pričom sa využíva účinná metodika Collaborative Intelligence [CI] na zhromažďovanie, syntézu a harmonizáciu názorov rôznych typov a oblastí účastníkov.

Na základe týchto dokumentov sa vytvorí obsah v krátkych, vhodných a starostlivo prepracovaných formátoch pre sociálne médiá, čím sa Božiemu ľudu poskytne vizuálne príťažlivé, jednoduché, jasné a atraktívne, ale dobre podložené spracovanie tém, ktoré nastolila Cirkev, aby bola viac v súlade s evanjeliom, ktorého je ľud nielen súčasťou, ale musí byť aj protagonistom.

Téma "Nesúdiť" bola vybraná ako prvá, pretože sa na ňu odvolávalo 27 % účastníkov, keď uvádzali dôvody, prečo sa dištancujú od Cirkvi. Odborníci aj samotní misionári považujú túto tému za principiálne dôležitú.

2. Opis, rozsah a zdôvodnenie témy

A. Súdy, ktorými sa tento dokument zaoberá

a. Máme na mysli odsudzujúce úsudky v širokom zmysle (od ľahkovážnych klebiet, deštruktívnej kritiky, hanlivých poznámok až po urážky a znevažujúce slová, ohováranie, osočovanie a činy s úmyslom ublížiť alebo zničiť), ktoré ľudia často vyjadrujú v každodennom živote, narúšajúc dôstojnosť druhých v oblasti ich rodinného, pracovného a spoločenského života. Tieto odsudky môžu byť vyjadrené priamo a osobne alebo prostredníctvom médií a sociálnych sietí. Týkajú sa známych aj cudzích ľudí, členov rodiny, priateľov, politikov, umelcov, športovcov, organizácií a inštitúcií všetkých druhov atď.

b. Zameriame sa aj na odsudky, ktoré boli tým či oným spôsobom vydané v rámci Cirkvi - niektorým z jej predstaviteľov alebo veriacich - voči jednotlivcom a cirkevným subjektom. Mnohé z dôvodov, ktoré sa vo fáze synodálneho počúvania uvádzali ako príčiny vzdialenia sa od Cirkvi, súviseli so skúsenosťou, že ľudia sa necítia prijatí a pozývaní vydať sa na cestu viery, ale skôr odmietnutí, odsúdení, nevítaní. V konečnom dôsledku cítia odsúdenie ako jednotlivci alebo odmietanie ich priateľov či skupín, s ktorými sympatizujú, alebo sa vnímajú ako ich členovia.

- Zvlášť sa budeme sústreďovať na odsudky osôb **v nestabilných alebo neregulárnych rodinných situáciách** (rozvedení a odlúčení s novými partnermi). Často sa stretáme aj so súdmi o jednotlivcoch s homosexuálnou orientáciou, transrodových osobách atď.
- Rovnako sa vyskytujú situácie, keď niekto vystupuje proti jednotlivcom, ktorí sú **považovaní za menejcenných kvôli ekonomickým, etnickým alebo iným sociálnym problémom**.
- Neopomíname, že mnohokrát problém spočíva v tom, že **nebránime neprávom napadnutého človeka**, ako to vždy robil Ježiš.
- Vo všetkých týchto prípadoch sú ľudia pripravení o chuť vrátiť sa do spoločenstva, keď narazia na zatvorené dvere k tomu, po čom túžia: priblížiť sa k Bohu, zúčastňovať sa na živote Cirkvi a môcť žiť v spoločenstve.

c. Tento dokument sa nezaobrá analyzou premyslených a dobre organizovaných kampaní lobistických alebo názorových skupín, ktoré vedú boj medzi blokmi v Cirkvi či mimo nej. Týmto kampaniam, hoci sú bolestivé a škodlivé, sa bude venovať iný dokument. Sústreďíme sa striktne na škálu názorov a činov jednotlivcov, často vykonaných bez zváženia ich dopadu, no v realite škodiacich a ponižujúcich toho, komu sú adresované, a tým v konečnom dôsledku aj (ponižujúcich) osobu, ktorá ich koná.

d. Nebudeme sa zaoberať ani tým, ako tieto odsudky poškodzujú **intímne spolužitie**, najmä keď sa stanú zvykovými, **či už v manželskom páre, medzi rodičmi a deťmi, alebo v úzkom rodinnom kruhu**, ktorý by mal byť prostredím bezpodmienečného prijatia a každodenného odpúšťania.

B. Potreba konať proti týmto súdom

Hoci škodlivé dôsledky týchto odsudkov - podrobnejšie opísané v časti 4 dokumentu - už samy o sebe odôvodňujú podniknutie krokov, existujú ešte dve dôležité skutočnosti, ktoré nás viedli k tomu, aby sme sa začali zaoberať touto kľúčovou témou v rámci mozaiky obnovy Cirkvi:

1. Rozšírenie sociálnych médií znásobilo tieto odsúdenia a ich škody, pretože sa šíria virálne a zosilňujú, čím sa ich účinky stávajú väčšími a často prakticky nezvratnými. Ľahkosť, s akou sa prostredníctvom týchto prostriedkov vyslovujú urážky a hanlivé poznámky v Cirkvi i mimo nej, vytvára v spoločnosti ako celku agresívnu a napätú atmosféru, ktorá priamo poškodzuje jednotlivcov, niekedy aj veľmi vážne. A tento jav je na vzostupe.

2. Odsudzovanie samotných katolíckych influencerov vo forme hanlivých poznámok, urážok a osobných útokov, ktoré im spôsobujú niekedy veľmi vážnu ujmu, obmedzujú alebo dokonca likvidujú ich prácu. Ide o vážne škody, pretože digitálna misia je pre Cirkev veľmi potrebná, ako to uznalo synodálne zhromaždenie v októbri 2023. Ak nebudú chránení, Cirkev riskuje, že stratí veľkú časť týchto nových digitálnych apoštolov.

C. Úloha Cirkvi

a. V súlade s Kristovým poslaním Cirkev nesie **Dobрую zvesť**, ktorou je **Božia láska** k svetu. Prvoradou úlohou misionárov je preto **zdieľať túto Dobрую zvesť**, ktorá je výzvou a **volá k obráteniu každého z nás**.

b. Ide o učiteľský rozmer, ktorý má Cirkev pri evanjelizácii, vyjadrujúci jej postoj k morálnym otázkam. Inými slovami, **Cirkev musí všetko, vrátane seba samej, posudzovať podľa evanjelia**. Je to **prorocký rozmer**, ktorého sa nemôže zrieknuť a ktorý svojím spôsobom predstavuje výzvu pre každé svedomie.

c. Súd Cirkvi je predovšetkým **súd Kristov**, ktorý je súdom **sústredeným na lásku k Otcovi** a k blížnemu. Medzi kľúčové prvky patrí **uznanie dôstojnosti každého človeka**, láska k druhým podľa Ježišovho príkladu, vykonávanie autority ako služby a konanie **skutkov milosrdenstva**: nakŕmiť hladného, dať piť smädnému, obliecť nahého atď. (Mt 25). „Súd“ Cirkvi by mal mať funkciu **prebúdzajú milosrdenstvo**, pomáhať, aby sme „zmýšľali tak ako Kristus Ježiš“ (Flp 2, 5), konať ako „druhý Kristus“.

d. Súd Cirkvi na obraz Krista sa dobre odráža v úryvku o cudzoložnej žene: "Ani ja ťa neodsudzujem, choď a viac nehreš" (Jn 8,10-11). „Hrieš, hrešiť“ je Kristovým posledným slovom, nie prvým. **Úlohou kresťanov je teda žiť evanjelium** a pozývať k nemu aj ostatných. Z toho tiež vyplýva, že ich **prvoradou úlohou nie je útočiť na tých, ktorí neplnia prikázania**, ale plniť ich a **brániť napadnutých jednotlivcov**: "Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí kameňom".

e. Ak je motiváciou k rozhodnému vyjadrovaniu sa v médiách a na sociálnych sieťach zámer brániť pravdu, je dôležité si uvedomiť:

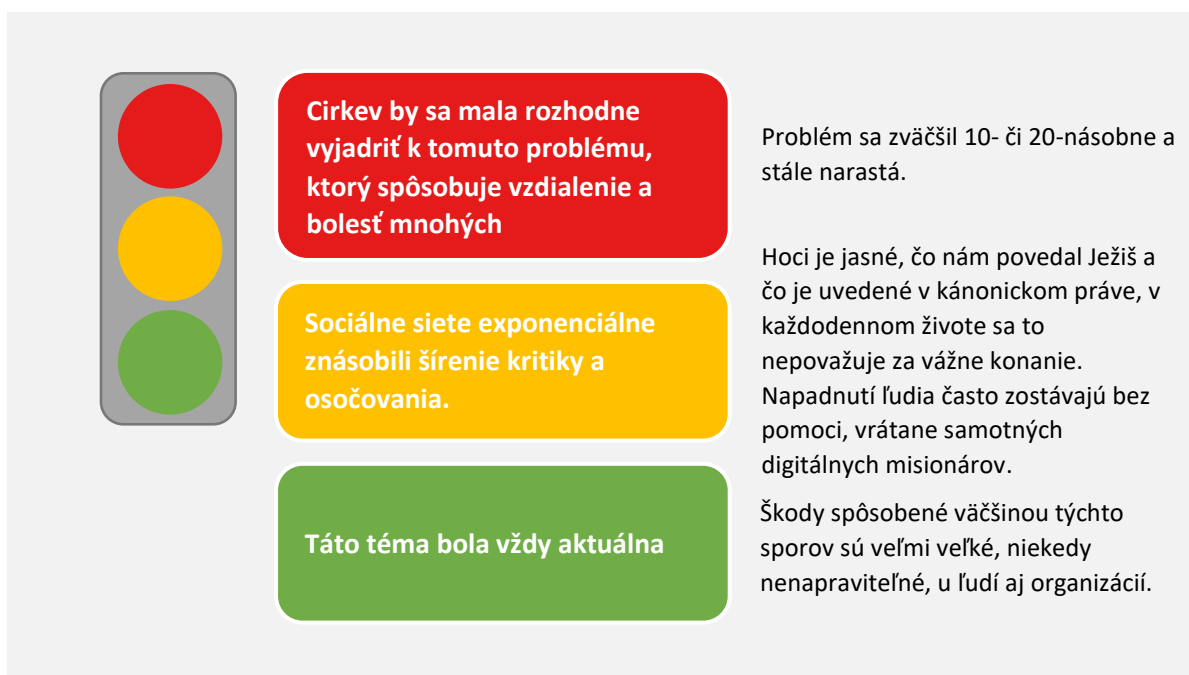
- **V spoločnosti existuje mnoho spôsobov chápania pravdy** (vedecký, ideologický, športový, estetický...) a kresťanské poslanie spočíva v jednoduchom a jasnom ponúkaní evanjelia.
- **Pre kresťanov** zjavená Pravda **nie je myšlienka alebo tvrdenie**, ale Osoba, Kristus, Božia Láska, ktorá sa stala človekom.
- **Nikto z nás**, individuálne ani kolektívne, **nevyčerpáva všetky rozmery tejto Pravdy**, ktorá je nekonečná. Ani ju úplne nepochopíme, ani ju neprežívame vo všetkých dimenziách nášho života. „Slovo nás vždy presahuje“ (EG 146).
- Okrem toho v pravdách katolíckej náuky **existuje poriadok alebo „hierarchia“**, a to vzhľadom na ich **rôznorodú súvislosť so základom kresťanskej viery**.
- To platí tak pre dogmy viery, ako aj pre celé učenie Cirkvi, a dokonca **aj pre morálnu náuku**.
- Učil to **svätý Tomáš Akvinský**. Dôležitá je predovšetkým „viera pôsobiaca skrze lásku“ (Gal 5,6). **Skutky lásky k blížnemu sú najdokonalejším vonkajším vyjadrením** vnútornej milosti Ducha: „Základným princípom nového zákona je milosť Svätého Ducha, ktorá sa prejavuje vo viere činne skrze lásku“ (EG 36, 37).
- Preto **musíme byť pokorní, keď poukazujeme na to, čo sa nám javí u druhých ako pochybenie**, a vždy musí byť najvyšším kritériom vyjadrenia sa na obranu pravdy Láska.

f. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností musia členovia Cirkvi vychádzať z toho, že môžeme a **máme hlásať zjavenú pravdu**, čo však neznamená vydávať zavrhujuce sudy, ktoré ubližujú alebo môžu spôsobiť ujmu iným.

g. „Je nedostatočné zastaviť sa len pri posudzovaní toho, či konanie nejakej osoby zodpovedá alebo nezodpovedá nejakému zákonu alebo všeobecnej norme, pretože to nestačí na rozlíšenie a zaistenie plnej vernosti Bohu v konkrétnej existencii človeka.“ (Amoris Laetitia, 304).

h. Kristovo slovo **uvádza každého človeka na cestu premeny; nerobí kompromisy so zlom**. Inými slovami, keď Cirkev „hovorí, čo hovorí evanjelium“, **týka sa to každého z nás**.

i. **Pravdu evanjelia** možno ponúknuť **bez toho, aby sa ľudia cítili ponížení, vylúčení alebo odmietnutí**, ale skôr **vítaní a pozvaní** k postupnému napĺňaniu života podľa Ježiša.

Dovetok:

- Sme povolaní byť ozajstnými nositeľmi Dobrej zvesti. To nie je v súlade s neustálym zdôrazňovaním chýb druhých.
- Druhí nás uznajú za Ježišových učeníkov len vtedy, ak sa k sebe budeme správať s láskou. Vždy. Dokonca aj pri **zvládaní našich rozdielov**.

3. Ľudský rozmer: rozlišovanie je vlastné ľudskej bytosti

Rozlišovanie je kľúčová ľudská schopnosť. **Nemôžeme sa vyhnúť hodnotiacim názorom** na všetko, čo je súčasťou nášho života.

Preto človek môže a mal by mať svoj názor, môže nesúhlasiť s inými a vyjadriť to. Dokonca môžeme voči niekomu pociťovať averziu a dištancovať sa od určitých osôb.

Nesúhlas však **neznamená posudzovanie**, odsudzovanie alebo nenávisť, čo je pranie ublížiť druhému. Ak **vznikne nenávisť**, môže ľahko viesť k slovám, ktoré škodia, alebo k činom, ktoré **ničia**.

Keď hovoríme o **úsudku** o niekom, mali by sme sa vyhýbať osočovaniu aj ohováraniu, pretože oboje je škodlivé:

- **Osočovanie** je **nepravdivé obvinenie**, ktoré sa robí so zlým úmyslom **spôsobiť škodu**.
- **Ohováranie** je **diskreditácia niekoho** ústnym alebo písomným **uverejnením niečoho proti jeho dobrému menu**, povesti a cti, aj keď sa neuvádzajú žiadne nepravdy a nie je to robené so zlým úmyslom.

Pri vytváraní osobného úsudku o niekom:

- Človek nemá byť **ľahkovážny** (povrchný postoj konania **bez toho, aby si človek uvedomoval spôsobovanú škodu**, alebo bez overenia faktov). Ľahkovážnosť je **spúšťačom pre mnohé ujmy** spôsobené druhým, ktoré sú oveľa vážnejšie, než si človek dokáže predstaviť.
- A v každom prípade má byť **pokorný**: vedieť, že nikdy nemáme úplne všetky údaje na vytvorenie úsudku. Naša znalosť faktov a motívov ľudí je veľmi obmedzená. Existuje významná pravdepodobnosť, že sa v úsudku pomýlime, a navyše si sami škodíme, pretože sa ľahko stávame otrokmi svojich predsudkov.

Každý z nás vidí niečo, čo iní nevidia, ako to ilustruje nasledujúci obrázok.

- Ešte riskantnejšou cestou je **prejsť od súdu k odsúdeniu** – určení trestu a miery viny osoby, ktorá nám **často ani nie je známa**. V takom prípade je ľahké vyniesť rozsudok, ktorý osobu vylúči a uloží trest alebo sankciu: zneváženie, vylúčenie, pohrdanie.
- Keď sa to stane na sociálnych sieťach, napadnutá osoba sa môže rozhodnúť **mlčať**, aby sa **vyhla väčšiemu zviditeľneniu útočníkov**; zvyčajne to závisí od závažnosti obsahu útoku a potenciálnej škody pre sledovateľov.
- Často sú tými, ktorí trpia najzúrivejšími útokmi, práve samotní digitálni misionári, pretože sú obzvlášť exponovaní (podrobnejšie informácie nájdete v prílohe).
- **Každá verejne činná osoba** sa vystavuje **odsudzovaniu a diskvalifikácii**, nenávisti. V prípade Kristových učeníkov on sám varoval, že sa to stane: „Sluha nie je väčší ako jeho pán“ Mt 10,24 a skutočnosť je taká, že ho odsúdili ako „pažravca a pijana, priateľa hriešnikov“ Mt 11,19, „konajúceho s mocou Belzebula“ Mt 12,24 a „ak mňa prenasledovali, budú aj vás prenasledovať“ Jn 15,18, „vo svete máte súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet“ Jn 16,33.
- Byť takto vystavený verejnému prostrediu si **vyžaduje zrelosť, sebaúctu, veľa modlitieb a pokoru**.
- Niekedy sa však treba brániť. V každom prípade **sa nebránime útočením**, ktoré by nás prinútilo vstúpiť do rovnakej dynamiky a správania, **ktoré odmietame**, ale tým, že jeden po druhom **rozoberáme argumenty**, ktorými sú **podopreté nespravodlivé obvinenia**. A ak je to možné, rozbiejame ich so „**zdravou iróniou**“.
- Mali by sme sa snažiť vyhnúť prerušovaniu komunikácie s druhým človekom. „Ex-komunikácia“, ktorá nie je ničím iným ako kánonickým trestom o komunikácii, o vylúčení druhého zo spoločenstva, je niečo, čo by nemalo byť v našom repertoári bežného správania. Nám, kresťanom a bežným členom Cirkvi, neprináleží, aby sme ju vyriekli alebo uplatňovali. A predsa sa to často robí s nezodpovednou ľahkovážnosťou.

4. Závažné dôsledky v dnešnej dobe

Zavrhujúce súdy, publikované alebo zdieľané, môžu **zničiť jednotlivcov, rodiny, povest'** atď. a spôsobiť veľa neplodného a nespravodlivého utrpenia.

Ľahkosť a ľahkovážnosť, s akou ľudia preposielajú alebo opakujú osobné zneváženia (či už ide o osočovanie alebo ohováranie), môžu viesť k nezvratnému poškodeniu povesti, rodinných, spoločenských a profesionálnych vzťahov napadnutého. **Poškodzujú aj toho, kto ich šíri, pretože živia jeho osobnú nekonzistentnosť**, oslabujú preberanie a uplatňovanie zodpovednosti a vytvárajú deštruktívne vnútorné nastavenie voči iným. To všetko prispieva k vytváraniu atmosféry agresivity aj v prostredí, ktoré sa nazýva katolíckym. Toto je **úplne v rozpore s duchom evanjelia**. Pri vyjadrení zneváženia na sociálnych sieťach sa schopnosť škodiť **výrazne zvyšuje**.

A. „Matica dôsledkov“ súdenia

Ponúkame nasledujúcu „Maticu dôsledkov“ súdenia na analýzu a podrobnejšie pochopenie posudzovania a jeho účinkov (pozri nasledujúcu stranu 14).

Horizontálna os matice označuje **objektívnu závažnosť** skutočností alebo správania, na základe ktorých **sa vynášajú súdy**: od **triviálnych rozdielov** v estetických alebo športových preferenciách až po **trestné činy, ktoré sú stíhané vo väčšine legislatív**.

Vertikálna os označuje **formy vyjadrenia týchto súdov**: od individuálnych myšlienok cez verejné vyjadrenie slovami až po činy, ku ktorým tieto súdy vedú.

Typológia a závažnosť dôsledkov sú **vyjadrené farbami**:

a) Zelenou farbou sú vyjadrené **pozitívne účinky ľudskej schopnosti myslieť a vyjadrovať názory**. Sú potrebné a sú zodpovednosťou všetkých. Celá zelená oblasť v matici znamená **obrovské konštruktívne pole** v individuálnom myslení, slobodnom a rešpektujúcom vyjadrovaní názorov a tvorivom mierumilovnom konaní, ktoré je v súlade s týmito názormi.

V takejto situácii možno od jednotlivcov a médií žiadať, aby sa pred vyjadrením názorov zamysleli a rešpektovali tých, ktorí majú iné názory.

b) Žltou farbou sú označené súdy o **menších veciach z hľadiska pokojného spolunažívania**, ktoré sú vyjadrené **s nevedomosťou a ľahkovážne**. Tu vzniká poškodenie tretích osôb, aj keď nie vážne. Problémom je, že tieto súdy niekedy môžu prerásť do agresie. Zapáli sa iskra a vyvolá požiar. Ide o zdanlivo banálne záležitosti, ako je očierňovanie prívržencov iných športových klubov alebo zlomyseľná kritika určitej estetiky v obliekaní či miest vybraných na stravovanie alebo dovolenku...

V žltej farbe je aj ľahké hanenie ľudí obvinených z trestného činu bez toho, aby sa dal priestor **prezumpcii nevinu**.

V tomto prípade môžeme od ľudí žiadať, aby sa informovali, viac premýšľali a oveľa menej súdili. Pokiaľ ide o ľudí obvinených z trestných činov, treba zachovať prezumpciu nevinu a tón rešpektu a zároveň požadovať konanie od justičného systému.

Matica dôsledkov, keď ľudia súdia druhých

- Veľmi vážne uškodenie
- Vážne uškodenie
- Mierne uškodenie
- Pozitívny efekt

● V Cirkvi môže byť deliktom a mať (kanonické) dôsledky

Závažnosť obsahu (vážnosť témy + úroveň kontroverznosti vs. objektivity)			
Nízka		Stredná	Vysoká
Spoločenské správanie a preferencie (estetika, športy, spôsoby, životný štýl, fyzické aspekty, rodina...)		Kontroverzie v stanoviskách, presvedčeniach a etickom alebo ideologickom konaní (politické názory, národné cítenie, rasové, sociálno-ekonomické, náboženské, vzdelanostné, sexuálne otázky, imigrácia...)	Vážne trestateľné kriminálne činy (vraždy, fyzické a psychické násilie, lúpeže, korupcia...), o ktorých existuje široký spoločenský konsenzus a zákony
Spôsob vykonania súdu	Myšlienky	Vytváranie si informovaného názoru, podľa ktorého sa s rešpektom vyjadrujem a konám, na akúkoľvek tému, osobu alebo organizáciu (vlastné každej osobe, sloboda myslenia a vyjadrovania)	
		Predsudky a stereotypy	
	Slová	Diskutovanie, konštruktívne kritizovanie Klebetenie, ľahkovážne komentáre Dávanie spätnej väzby	Neuznanie prezumpcie nevinyl Odsúdenie nespravodlivosti
Skutky		Ohováranie Osočovanie Zosmiešňovanie, znevažovanie, pohŕdanie, hanobenie, nadávanie, kritizovanie s cieľom zničiť alebo zastrašiť	
		Šikanovanie (škola) Diskriminácia, segregácia, vylúčenie Ospravedlnenie odpustenie Upokojujúce stretnutia Profesionálne a spoločenské obťažovanie a agresia (mobbing) verbálna alebo fyzická Uznanie dosiahnutých úspechov a snahy	Vzatie spravodlivosti do vlastných rúk Zápas s nespravodlivosťou

c) Oranžovou farbou sú označené **predsudky a stereotypy**, ktoré majú pôvod v myšlienkach, ale sú podnecované **vyjadrenými úsudkami iných**. Myšlienky určujú naše vnútorné rozpoloženie a pestovanie predsudkov a stereotypov nás ochudobňuje a sťažuje pochopenie nuáns ľudskej reality, ktorá je vždy komplexnejšia ako zjednodušenia.

Myšlienky a reč sú hlboko prepojené. Z toho vyplýva závažnosť stereotypov, pretože sa ľahko prejavujú v slovách a vedú k znevažovaniu, osočovaniu atď.

V tomto prípade môžeme od jednotlivcov a médií žiadať, aby sa vyhýbali nálepkovaniu ľudí, neodzrkadľovali predsudky a nešírili nepodložené fámy (tzv. "fake news").

d) Červenou farbou sú vyznačené slová a činy, ktoré spôsobujú **veľmi vážne škody** mnohým ľuďom alebo vyvolávajú rozkol a násilie, ovplyvňujú spolužitie a rozbiehajú spoločenskú štruktúru. Patria sem všetky škody vyplývajúce z kritizovania, znevažovania osoby alebo organizácie pre akýkoľvek druh nesúhlasu: športový, politický alebo etický voľbu (ekonomická, sociálna, sexuálna, rodinná) atď. V tejto časti sa nachádza realita šikanovania alebo obťažovania (školského alebo pracovného) voči jednotlivcom, ktorí majú problém reagovať alebo sa brániť.

Práve v týchto prípadoch spočíva najväčší problém. Vzhľadom na ich rozšírenosť takmer každý môže byť obeťou, ale aj pôvodcom týchto odsudkov a majú stupňujúci sa účinok. V Cirkvi sa krivé obvinenie (osočovanie) a poškodenie dobrého mena (ohováranie) považujú za delikty a môžu za ne hroziť kánonické tresty (pozn. prekl.: porov. Kánon 1390 CIC).

Tu môžeme od jednotlivcov a médií žiadať, aby boli pokorní a priznali, že nevedia o druhých všetko a sami sa dopúšťajú chýb a nesprávnych úsudkov.

B. Dôležitosť kanála, počtu a typológie zapojených osôb

Nie je jedno, či niekoho kritizujeme v dôvernom prostredí alebo to robíme na sociálnych sieťach či inom verejnom fóre. Škody nie sú rovnaké, keď na vás útočí jeden človek, alebo keď na vás útočí veľa ľudí.

Vo všeobecnosti platí, že čím viac ľudí sa pripojí k súdeniu, tým väčší je dôsledok, či už vo forme škody alebo prospechu (ak je spätná väzba poskytnutá v správnom čase a dobrým spôsobom) - pozri vertikálnu os nasledujúcej schémy (na strane 16). Platí tiež, že čím viac ľudí je posudzovaných, tým väčšia je škoda - pozri horizontálnu os schémy. Z toho plynie, že je vhodné mať na pamäti (bez nároku na úplnosť):

1. Ak musím niekomu niečo povedať, je lepšie urobiť to súkromne, tvárou v tvár namiesto písomnej formy, ak je to možné, aby mohol adresát podať vysvetlenie okolností. V skutočnosti je vzájomné hovorenie si postrehov so zdvorilosťou a v konštruktívnom duchu potrebné na to, aby sme sa navzájom porozumeli.
2. Ak niekto odsudzuje na sociálnych sieťach, ľahko sa to stupňuje a znásobuje. Pridávajú sa ďalší ľudia s väčšou krutosťou pod pláštikom anonymity a odstupu, stimulujú sa navzájom a dláždia cestu k tomu, aby súdili ďalších rovnako ako pôvodne súdeného. Musíme byť veľmi opatrní kvôli eskalácii, ktorá môže vzniknúť z našich slov. Preto sú súdy vynesené na sociálnych sieťach závažnejšie.
3. Aj keď niekto súdi jednotlivca alebo viacerých v dôveryhodnom prostredí, vždy existuje určité riziko eskalácie.
4. Toto riziko sa zvyšuje, čím viac cudzích ľudí to počuje. Musíme si napríklad dávať pozor na to, čo sa hovorí pri stole počas jedla, na zábave, ak sú prítomní cudzí ľudia, pred ktorými sa snažíme byť zaujímaví. Okrem toho, že to sami počujú, môžu to zverejniť na sociálnych sieťach.

5. Na druhej strane existujú digitálne platformy pre občianske hlasovania, sociálne výzvy alebo zvyšovanie porozumenia, ktoré sú veľmi civilizovanými a rešpektujúcimi kanálmi na vyjadrenie názorov. Presne ako komentáre na blogoch alebo v digitálnych novinách, ak sú vyjadrené slušne.

V žiadnom prípade to neznamená, že pred ľuďmi, ktorým úplne dôverujeme a v súkromí sa nemôžeme voľne vyjadriť, pretože riziko eskalácie je oveľa menšie. Nezabúdajme však, že odsudzovanie a ostrá kritika môžu zraniť ľudí bez ohľadu na to, či sú známi a obľúbení, dokonca aj keď nie sú priamo predmetom kritiky. Jednoducho povedané, bolí to, keď niekto hovorí takýmto spôsobom.

V tabuľke uvedenej nižšie sú zhrnuté rozmery, ktoré treba brať do úvahy pri porozumení dôsledkov súdenia. Účinok sa výrazne mení v závislosti od toho, komu to hovoríte, akým spôsobom a ako súdenie môže eskalovať.

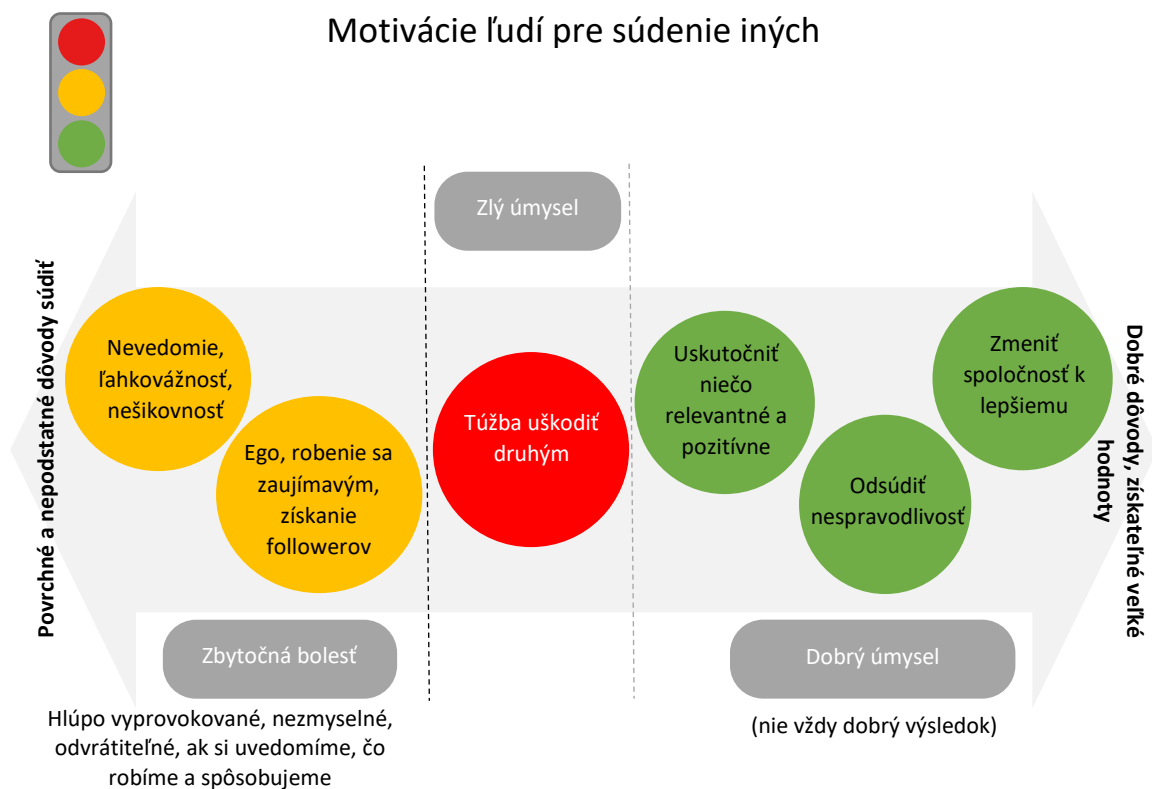

C. Motivácie posudzovania

Aby sme plne pochopili tieto súdy, je zaujímavé zamyslieť sa nad hlavnými dôvodmi, ktoré nás k nim vedú. Možno stačí, ak si uvedomíme, ako málo získame ich vyjadrovaním a aké hlboké škody spôsobujú.

Nasledujúca schéma sumarizuje motivácie, ktoré stoja za súdmi, vo forme škály. Na jednej strane sú banálne alebo sebecké motivácie poukazujúce na možnosť spôsobenia zbytočnej bolesti, ktorej sa dá

vyhnúť, nemá opodstatnenie a neprináša žiadne ovocie. Na druhej strane sú tie, ktoré sú zverejňované s najlepším úmyslom, snahou zmeniť a zlepšiť.

5. Čo povedal Ježiš, Nový zákon, Cirkev

A. Evanjeliá a iné novozákonné texty

Ježiš povedal: „*Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec! Nesúďte a nebudete súdení. Neodsudzujte a nebudete odsúdení! Odpúšťajte a odpustí sa vám. Dávajte a dajú vám: mieru dobrú, natlačenú, natrasenú, vrchovatú vám dajú do lona. Lebo akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám.*“ (Lk 6, 36-38)

„*Nesúďte, aby ste neboli súdení. Lebo ako budete súdiť vy, tak budú súdiť aj vás, a akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám. Prečo vidíš smietku v oku svojho brata, a vo vlastnom oku brvno nezbadáš? Alebo ako môžeš povedať svojmu bratovi: »Dovoľ, vyberiem ti smietku z oka« - a ty máš v oku brvno?! Pokrytec, vyhoď najprv brvno zo svojho oka! Potom budeš vidieť a budeš môcť vybrať smietku z oka svojho brata.*“ (Mt 7, 1-5).

V týchto dvoch textoch nás Ježiš vyzýva, aby sme sa podobali Otcovi v tom, ako si vážime ľudí. Bez naivity, ale aj bez krutosti. Nie byť k sebe viac zhovievavý ako k iným, ale zhovievavý ku všetkým, pretože všetci sme nedostatoční.

Aj svätý apoštol Pavol v Liste Rimanom hovorí:

„*A tak, človeče, nemáš výhovorky, keď súdiš, nech si ktokoľvek. Lebo v čom súdiš iného, sám seba odsudzuješ. Veď aj ty, čo súdiš, robíš to isté.*“ (Rim 2,1)

A Jakubov list je skutočným pojednaním o tom, ako a prečo ovládať jazyk a vyhýbať sa osočovaniu:

„*(...) Tak aj jazyk: je to síce malý úd, ale honosí sa veľkými vecami. Pozrite, aký malý oheň akú veľkú horu zapáli! Aj jazyk je oheň, svet neprávosti; jazyk je medzi našimi údmi ten, ktorý poškvrňuje celé telo, rozpaľuje kolobeh života a sám je peklom rozpálený. (...) Je to nepokojné zlo, je plný smrtiaceho jedu. Ním dobrorečíme Pánovi a Otcovi, a ním aj zllorečíme ľuďom, stvoreným na Božiu podobu. (...) Bratia, neosočujte jeden druhého. Kto osočuje brata alebo svojho brata posudzuje, osočuje zákon a odsudzuje zákon. Ale ak odsudzuješ zákon, nie si plniteľ zákona, ale sudca.*“ (Jk 3,5-9; 4,11)

B. Spoločenský kontext prikázania „nesúd“

- V spoločnosti Ježišovej doby žilo celé obyvateľstvo pod kritériami Zákona a nespočetných príkazov. Ich plnenie alebo neplnenie určovalo spoločenskú pozornosť a úctu k jednotlivcom.
- Posúdenie niekoho ako „**hriešneho**“ alebo **nečistého** znamenalo, že **nemá Božiu priazeň** a zaslúži si **vylúčenie zo spoločnosti**.
- **Odsúdenie od „čistých“** (tých, ktorí dodržiavali Zákon) **vylúčilo tých, ktorí boli považovaní za hriešnikov** alebo nečistých, bez toho, aby si vypočuli ich dôvody, a odsúdili ich **bez toho, aby im dali šancu**. Odsúdenie ich nálepkovalo a uzatváralo do negatívnej kategórie bez možnosti úniku.
- **Ježiš sám bol bezdôvodne odsúdený** a zavrhnutý. Kresťanské spoločenstvo, ktoré napísalo evanjeliá, si to **veľmi dobre uvedomovalo**.
- A odsúdený bol čiastočne aj preto, že **úplne zmenil spôsob prístupu k ľuďom považovaným za „hriešnych“**. Priblížil sa k nim, prijal ich, pozval ich zapojiť sa. Zdôrazňuje, ako Otec „dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých“ (Mt 5,45), a žiada svojich nasledovníkov, aby konali podobne.
- Zároveň **neskrýva kritériá**, ktoré sa použijú, keď sám Boh - jediný, kto môže súdiť - **bude súdiť ľudí** na konci života: „*Podľa, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť...*“ (Mt 25,31-46)

C. Rozdiely medzi „prorockým hlasom“, „bratským napomenutím“ a „zavrhujúcimi súdmi“

- Prestať súdiť **neznamená prestať byť kritický voči zlu**, ani byť voči nemu ľahostajný, neodsudzovať ho (prorocký hlas), nepoukazovať naň s láskou k bratovi (bratské napomenutie) alebo ignorovať obeť.
- Sám Ježiš bol **veľmi prísny** - prorockými slovami - na zákonníkov a vodcov Božieho ľudu, ktorí **ukladali ťažké bremená** na plecia iných („Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci...“ Mt 23,23-39) a na kupcov z chrámu (Jn 2,13-22).
- Keď Ježiš hovorí: „Nesúďte“, nemá na mysli prorocké slovo, ktoré sám niekedy uplatňuje, ale odsudzujúce vyjadrenie o blížnom, ktoré ho znevažuje a vylučuje, ktoré spôsobuje škodu. Hovorí o odsudzovaní človekom, ktorý sa stavia na Božie miesto, skresľuje skutočnosť a často vychádza z predsudkov.
- Navonok sa **zavrhujúci súd** a **prorocká reč** môžu zdať podobné. Ich motivácia a cieľ sú však odlišné.
- **Motivácia:** Nie každý, kto kritizuje, je prorok. Proroci hovoria, pretože najprv počúvali Boha. Vychádzajú z mystickej skúsenosti. Ich východiskom je počúvanie a mlčanie; pripustili, aby im Boh kládol otázky, spochybnil ich. Môžu hovoriť tvrdé slová, ale ich život je prorocký (v súlade s tým, čo hlásajú). Najvyššou motiváciou je láska k Bohu. Nehovoria z ideológií, osobných záujmov, nevraživosti, závesti alebo túžby ublížiť. Zároveň hovoria s pokorou, nie z arogancie toho, kto si nárokuje videnie spravodlivých.
- **Cieľ:** Tí, ktorí prorokujú, chcú inšpirovať k zamysleniu, vyvolať zmenu. Umožniť človeku otvoriť sa Božej pravde. Bez naivity ich vedie nádej, túžba po spásе všetkých ľudí.
- Tvrdé slová v prípade zavrhujúceho súdu **uzatvárajú osobu do negatívnej situácie**. V prípade **proroctva** sú láskyplnou výzvou k obráteniu. Vždy musia byť odôvodnené potrebou prebudiť svedomie toho, komu sú adresované a nikdy nevyjadrujú pohrdanie alebo túžbu ponížiť druhého.
- K otázke, **či je možné**, aby sme **odsúdili čin a prijali hriešnika**:
 - Je nesporné, že **skutky formujú osobu** a **osoba sa odráža vo svojich skutkoch**.
 - Teda je veľmi **ťažké oddeliť** čin od toho, kto ho vykonáva, a ešte ťažšie je odmietnuť zlé konanie a prejavíť súcit s osobou, ktorá ho spáchala.
 - **Každý človek** sa však môže **zamyslieť** nad svojimi činmi a pokúsiť sa **zmeniť svoje správanie**, kajať sa a polepšiť sa.
 - A **účelom odpustenia** je **práve oslobodiť osobu od bremena jej zlých činov**, a tak jej pomôcť začať byť lepšou.
 - To sa začne diať vtedy, keď sa človek **prestane zapájať do zlého konania**, keď sa otvorí inému spôsobu života, robí pokánie alebo požiada o odpustenie. Vtedy sa dištancujú od svojich činov a objaví sa ich prirodzená добрota.

- Ľudia sa **môžu zmeniť, ak sú ochotní to urobiť**. V tej chvíli je potrebné byť ochotný ich prijať.
- „Okrem toho, hoci existujú situácie, ktoré nie sú morálne prijateľné z objektívneho hľadiska, pastoračná láska od nás vyžaduje, aby sme jednoducho neoznačovali iných ľudí za 'hriešnikov', ktorých vina alebo zodpovednosť môže byť zmiernená rôznymi faktormi, ktoré ovplyvňujú subjektívnu pripočítateľnosť“ (pápež František, odpoveď na Dubia, 2. októbra 2023).
- **Nie je potrebné vopred požadovať pokánie**, aby sme začali hovoriť s ľuďmi, ktorí sa možno dopustili krivdy; pokánie a **odpustenie môžu byť výsledkom tohto dialógu**.
- Na druhej strane **bratské napomenutie** znamená, že v **rámci spoločenstva a najprv individuálne jedna osoba vyjadruje druhej potrebu zmeny** alebo upozorňuje na chybu. Ak je to potrebné, potom sa postupuje s dvoma alebo viacerými osobami. Postoj, ktorý pápež František žiada pri tomto konaní, je „jemnosť, rozvážnosť, pokora a pozornosť voči tomu, kto sa dopustil chyby, pričom sa treba vyhnúť tomu, aby slová mohli zraniť a zabiť brata. (...) Keď hovorím zle, keď jazykom nespravodlivo kritizujem (...), zabíja to povesť druhého. Aj slová môžu zabíjať.“ (Anjel Pána, 8. septembra 2014).
- Diskreditujúci odsudok vyneseny na verejnosti a tým skôr na sociálnych sieťach nemožno nikdy nazvať „bratským napomenutím“.

D. Teologické aspekty

- Vždy, keď súdime, máme tendenciu vytvárať si **predstavu Boha „na náš obraz“**, a nie na obraz Ježišovho Boha. Projektujeme si svoju náboženskú realitu viac ako presvedčenie, ktoré nás núti pohybovať sa medzi normami a zákonmi, ktoré nám zdanlivo dávajú istotu bez pochybností.
- Duchovní ľudia **nesúdia očierňovaním**, ale **vydávaním svedectva**. Musíme viac milovať a menej súdiť. V tomto svete, ktorý uprednostňuje tendenciu k polarizácii, je už možnosť **gest lásky, náklonnosti, láskavosti a milosrdenstva** voči ľuďom v akomkoľvek stave činom nápravy zabraňujúcim nemilosrdnému odsudzovaniu, ktorým sa nič nedosiahne.
- **Posudzovanie bez lásky je zlé**; posudzovanie, ktoré sa snaží len vnútiť určitý spôsob videnia, je zlé; posudzovanie, ktoré vyčíta niečo človeku bez toho, aby ho posudzujúci poznal, je zlé; posudzovanie vyjadrené ako klebety je zlé; posudzovanie, ktoré nepozoruje, ktoré nezachováva objektivitu, je zlé.
- Aby sme nesúdili, je najlepšie **zažiť stretnutie s Kristom**.
- **Mystika** je stretnutie so **vzkrieseným Kristom**, ktoré **mení život** a núti nás pozeráť sa na všetko inak.
- A zažijeme, že nesúdiť znamená prijať nesúhlas ako súčasť toho, kým sme; nesúdiť znamená čakať, **dať ďalšiu šancu**, skôr než zareagujeme alebo začneme konať.
- Nesúdiť znamená postaviť sa na miesto druhého a premýšľať, ako by som v podobnej situácii súdil (alebo ospravedlňoval) seba, **priať obmedzenia** druhých... Je to byť pokornejšie sebakritický a zároveň s láskyplný.
- Posudzovanie **pohľadom čistého oka** ako možnosť obrátenia je dobré, pretože je príležitosťou na stretnutie.
- Preto je potrebné robiť **teológiu „s otvorenými očami“**, aby sme osvetlili realitu našej doby. V mystike otvorených očí zisťujeme, že neodsudzovanie nám pomáha napredovať v procese odpustenia a zmierenia za škody spôsobené ľahkovážnym odsudzovaním.

- Dvomi príkladmi "teológie s otvorenými očami" boli nemecký teológ **Dietrich Bonhoeffer** a karmelitánsky kňaz **svätý Titus Brandsma**, ktorí **odsúdili nacizmus** a morálnu zodpovednosť tých, ktorí ho vytvorili, podporovali a rozširovali, a obaja za toto odsúdenie zaplatili životom.
- Ich odsúdenie **sa netýkalo samotných ľudí**, ale **činov, ktoré boli démonické** pre svoje **dôsledky**. V tomto prípade je **odsúdenie legitímne**, pretože **učí správne smeru**, pomáha iným budovať si spravodlivé svedomie, a to aj tým, ktorí konali nesprávne, ak by chceli počúvať.
- Bonhoefferov súd, hoci sa to tak nemusí zdať pre jeho mimoriadne priamy spôsob písania, bol plný lásky, citu, dobroty a milosrdenstva voči tým, ktorým pomáhal premýšľať a rozhodovať sa.
- Pre kresťanov zodpovednosťou z viery je pamätať na **kresťanskú nádej**, ktorá sa nepodriaďuje svetu podliehajúcemu často **neľudským mocnostiam** a prílišnému `ego-izmu`, ktorý nás vedie k tomu, aby sme **druhých využívali**, čo spôsobuje všetky ďalšie druhy zneužívania: **zneužívanie moci**.

E. Pastoračné aspekty

- Je dôležité veriť v **možnosť zmeny**, ktorú má každý človek. Treba si priznať, že niekedy sa táto zmena **môže zdať ťažká alebo dokonca nemožná**. Ale predtým, než sa k takému záveru dospeje, je potrebná **svedomitá cesta hlbokého poznania** života a duše jednotlivca. A to **nikdy nie je v dosahu** vonkajšieho alebo **príležitostného komentátora**.
- **Ublíženia**, ktoré si ľudia spôsobujú, často **pramenia z ľahkovážnosti**, nevedomosti (predsudkov o vedomostiach) a **strachu**. Musíme sa snažiť prekonať túto nevedomosť a pomôcť prekonať tento strach, hoci sú prípady, keď je ignorancia neprekonateľná alebo svojvoľná, takže **zmenu človeka ťažko očakávať**.
- **Zavrhujúci súd rozdeľuje**, separuje, vylučuje, pretože sa vzťahuje k zákonu: **Dodržiješ zákon? Si v hre. Nedodržiješ? Si vylúčený.**
- **Logika milosrdnej lásky je iná**. Nevedie k vylúčeniu, ale k osobnému pozvaniu zanechať to, čo nás ničí a oddeľuje od Boha a od seba navzájom. Človek však musí urobiť **dobrovoľný krok a nasledovať toto pozvanie**.
- Kľúčovým problémom je **akceptovať**, že ľudské bytosti **môžu vytvárať dynamiku slobody**. Čím viac človek pozná sám seba, tým lepšie chápe, prečo koná, a môže sa rozhodovať na základe kritérií reality.
- Kresťanský pohľad na ľudskú slobodu uznáva paradox, že človek si môže **vybrať zlo namiesto dobra**. **Sloboda však bude vždy obmedzená**, pretože sebauvedomenie nikdy nie je absolútne a činy sú výsledkom mnohých vnútorných a vonkajších faktorov. Môžeme konať dobro alebo škodiť. Časť našej **nedokonalosti** spočíva v tom, že sme **schopní konať zlo** s väčším alebo menším vedomím. To nás však nezabavuje osobnej zodpovednosti za spôsobenú škodu.
- **Ľahkovážnosť je vynášanie** alebo opakovanie **zavrhujúcich súdov o ľuďoch** bez opodstatnenia alebo **bez ohľadu na škodu**, ktorá môže byť spôsobená, a vyhýbanie sa vlastnej zodpovednosti. Je to problém v rámci sociálnych médií aj mimo nich.
- **Ľahkovážnosť** často spôsobuje škodu, „zbytočnú“ neplodnú **bolesť, ktorej sa dá vyhnúť** a ktorú si navzájom spôsobujeme, hoci by sme sa mohli rozhodnúť, že ju spôsobovať nebudeme.
- Preto v každodennom živote a v našich medziľudských vzťahoch **nemôžeme byť ľahkovážni** alebo schvaľovať zlo. Musíme ho vždy rozpoznávať, poukázať naň a vyhnúť sa mu.
- Avšak ľudia, ktorí páchajú zlo, sú subjektmi s históriou, okolnosťami. **Môžu a mali by byť požiadaní, aby prevzali zodpovednosť** za svoje slová a činy. **Milosrdenstvo nás však nabáda**, aby sme ich **pozvali k obráteniu**, aby sme apelovali na ich možnosť zmeny bez toho, aby to

znamenal zníženie ich zodpovednosti za dôsledky ich konania. (Nemáme tu na mysli genocídy veľkého rozsahu alebo zlo páchané veľmocami tohto sveta, často skryté a anonymné; tejto téme sa treba venovať samostatne).

- Zmysel milosrdenstva spočíva v **dôvere v možnosť zmeny človeka**, najmä ak si dokáže uvedomiť škodu, ktorú spôsobil. Milosrdenstvo voči niekomu, kto urobil niečo zlé, je odpoveďou, ktorá, ako sme povedali, neruší výzvu k zodpovednosti, ale dáva do zátvorky stanovenie, nariaďovanie alebo vyžadovanie naplnenia tejto zodpovednosti z našej strany. To je úloha pre legitímnych sudcov. V našom každodennom živote by sme sa nikdy nemali ustanovovať za sudcov iných.
- - Milosrdenstvo znamená **prijatť slobodu** jednotlivcov, vyzvať ich, aby konali dobro a v každom prípade si vyhrnúť rukávy spolu so všetkými, ktorí to chcú, aby sme napravili škody spôsobené zneužívaním slobody niektorými ľuďmi.
- - **Bez naivity**: kresťanský postoj nevyžaduje popieranie konfliktu alebo predpoklad, že „správne riešenie“ je vždy známe.

F. Magistérium

Pápež František, modlitba Anjel Pána 16.2.2014:

„Keď hovoríme, že človek má jazyk hada, čo to znamená? Že ich slová zabíjajú! Nielenže nie je správne vziať druhému život, ale nie je správne ani zamoriť ho jedom hnevu, zasiahnuť ho ohováraním a hovoriť o ňom zle.“

Tým sa dostávame ku klebeteniu: klebetenie môže tiež zabíjať, pretože zabíja povesť človeka! Je také hrozné klebetiť! Spočiatku sa to môže zdať ako milá vec, dokonca zábavná, ako radosť z cukríka. Ale nakoniec naplní srdce horkosťou a dokonca nás otrávi.“

Pápež František, Amoris Laetitia 296-297:

„Preto „sa treba vyhnúť súdom, ktoré neberú do úvahy zložitost rozličných situácií; a je nevyhnutné byť pozornými voči spôsobu, ktorým ľudia pre svoj stav žijú i trpia“. Ide o včlenenie všetkých; každému musíme pomôcť nájsť vlastný spôsob účasti na cirkevnom spoločenstve, aby sa cítil byť predmetom „nezasluženého, bezpodmienečného a nezištného milosrdenstva“. Nik nemôže byť navždy odsúdený, pretože to nie je logika evanjelia!“

G. Katechizmus Katolíckej cirkvi, ods. 1861

„Ale hoci môžeme usúdiť, že nejaký čin je sám osebe ťažkým previnením, musíme úsudok o ľuďoch ponechať Božej spravodlivosti a Božiemu milosrdenstvu.“

H. Kódex kánonického práva (kánon 220)

„Nikomú nie je dovolené nelegitímne poškodiť dobrú povesť, ktorú niekto má, ani porušiť právo akejkoľvek osoby na ochranu vlastného súkromia.“

„Neoprávnené poškodenie dobrej povesti musí byť preto považované nielen za závažné protiprávne konanie voči prirodzenému právu osoby, ale aj za zásah do základného práva veriaceho. Možno bez výhrad a jednoznačne tvrdiť, že každý veriaci kresťan má právo na ochranu svojej cti a dobrej povesti v rámci Cirkvi.“ (Komentár: Francisco J. Campos Martínez).

6. Línie činnosti a možné ciele

A. Cirkev má byť znamením jednoty a bratstva

- a. Cirkev je **povinná ponúknuť svoj názor**, ktorý vrhá svetlo evanjelia na **všetky aspekty ľudského života**. Jej úlohou je **ohlasovať Kristovu radostnú zvesť** a vyzývať nás všetkých k obráteniu.
- b. Preto, vďaka svojmu hlbokému poznaniu ľudského srdca, vždy **považovala ohováranie a osočovanie za závažné previnenia proti láske**. Z tohto dôvodu dokonca stanovuje aj **kánonické tresty** za takéto skutky, ktoré sú tak vzdialené od skutočného prežívania Evanjelia a ktoré spôsobujú škodu na rôznych úrovniach.
- c. To vyžaduje **naliehanie na služobníkov** a zástupcov, aby si starostlivo **strážili svoje úsudky**. Láska ku Kristovi zahŕňa **vyjadrovanie pravdy vždy s láskou** a vo vhodnom prostredí.
- d. Znamená to tiež **chrániť jednotlivcov**, ktorí sú vystavení útokom, s **osobitnou citlivosťou** voči digitálnym misionárom, ktorí sú veľmi exponovaní v sociálnych médiách.
- e. Poskytnúť **jasné usmernenie v sporných otázkach**.
- f. Zachovávať si **prorocký postoj** vždy s láskou k jednotlivcom.
- g. Vychovávať veriacich (a ľudí dobrej vôle), aby sa **zamysleli pred tým, ako vyriešnu úsudok** o niekom.
- h. V polarizovanej a rozdelenej spoločnosti je **povolaním Cirkvi byť znakom jednoty**, nie uniformity.
- i. Je normálne, že **medzi katolíkmi existujú rozdiely**, pokiaľ ide o to, ktoré otázky sú prioritné pri nasledovaní Ježiša. Môže existovať **nesúhlas s dôrazom na rôzne aspekty pravdy, ale spoločenstvo sa stále môže udržiavať**. Musíme sa učiť počúvať, chápať a uvažovať.
- j. Ale zachovávať **jednotu v zásadných otázkach, dobrú náladu a rešpekt** k jednotlivcom.

B. Veriaci

- a. Rovnako dôležité ako neohovárať a neosočovať je **vyjadrovať názory s rešpektom** a prispievať k budovaniu harmonickej a podporujúcej spoločnosti.
- b. **Zanechať ľahkovážnosť a prevziať zodpovednosť** za svoje slová vo všetkých oblastiach.
- c. Aktívne **podporovať rešpekt** a konštruktívnu kritiku.
- d. Vážne zvážiť **negatívnu kritiku**, ktorú vyslovujeme na adresu ľudí a inštitúcií, **skôr než ju vyjadríme**.
- e. **Vyhnuť sa ľahkovážnemu diskreditovaniu** alebo urážaniu ľudí, najmä ak sa tak deje prostredníctvom sociálnych médií.
- f. **To neznamená, že nemôžeme nesúhlasiť a vyjadriť svoj názor** na dôležité otázky spoločenského spolužitia, ako sú politické a náboženské postoje (pravica verzus ľavica, imigrácia, sexualita...). V skutočnosti by sme to mali robiť! Ale **vždy sa snažiť pochopiť súvislosti a rešpektovať každého človeka, aj keď má odlišné názory**.
- g. Naša povinnosť **odsúdiť nespravodlivosť** tiež nie je zrušená, hoci vždy s opatrnosťou a **prezumpciou neviny**.
- h. **Nevyjadrujme niečo o niekom, čo by sme nepovedali pred ním osobne**.
- i. Je **lepšie sa pýtať ako tvrdiť**.

j. **Verejne obhajujte** tých, ktorí sú nespravodlivo napádaní, najmä **na sociálnych sieťach**.

C. Digitálni misionári

a. **Bud'te príkladní** v úcte k ľuďom.

b. Prejavujte **jednotu a súlad** s **ostatnými digitálnymi misionármi** so všetkými ich rôznymi cirkevnými citlivosťami a typmi apoštolátu.

c. Cvičte svojich sledovateľov v tomto spôsobe zvládania rozdielov a nezhôd.

d. **Venujte čas a príspevky** tomu, aby si sledovatelia **uvedomili závažnosť ľahkovážnych úsudkov** a navrhli zmeny vo svojom správaní, pričom v obsahu príspevkov by mali dať tejto problematike prioritu.

e. **Chráňte sa pred útokmi**, poznajte, ako im predchádzať a ako ich zvládať (pozri prílohu).

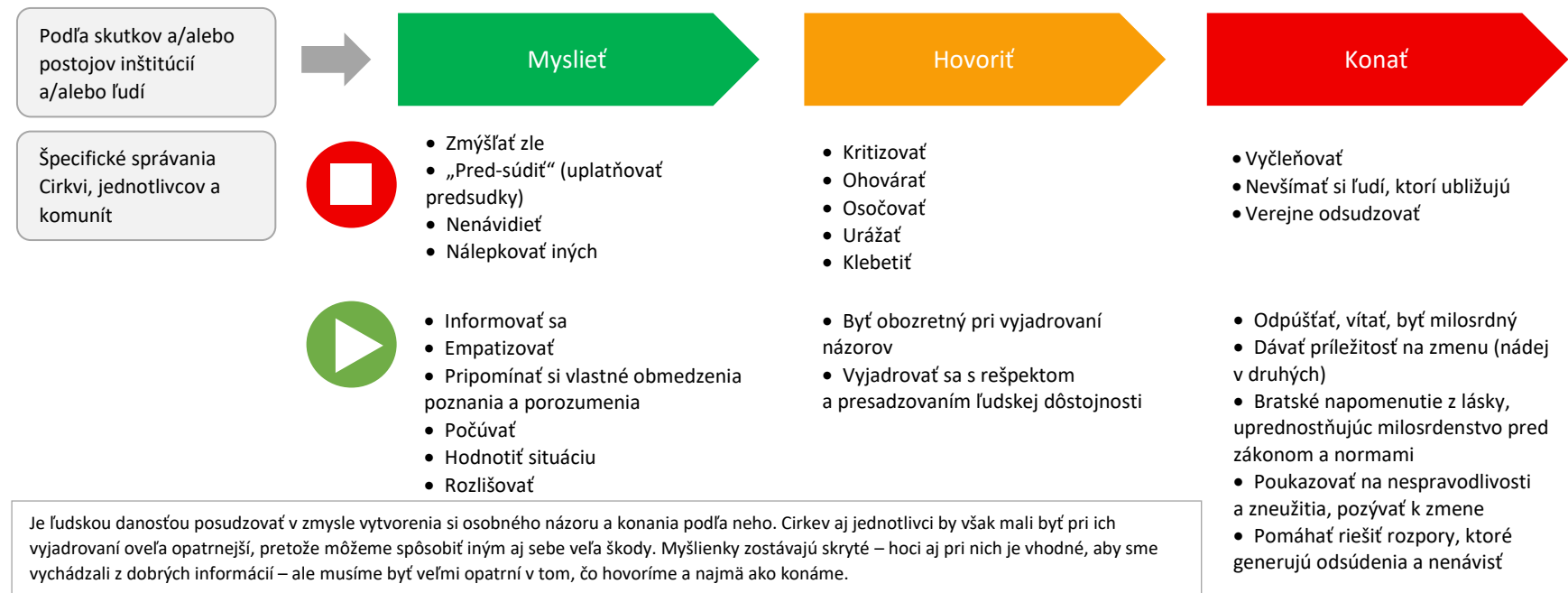
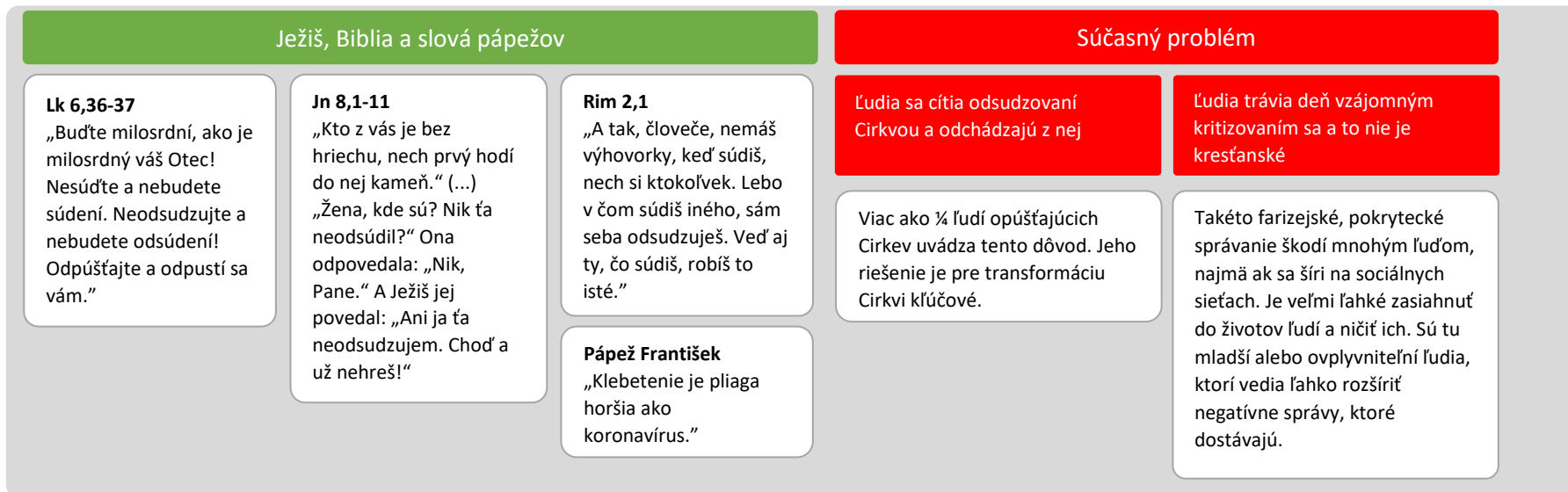
7. Mapa posolstiev a všeobecná infografika

Nasledujúca tabuľka predstavuje predbežný orientačný zoznam navrhovaných posolstiev, ktoré by mali digitálni misionári komunikovať, aby žili a odovzdávali vedomosti, zásady a hodnoty s konkrétnym správaním, ktoré by následne rozvíjali a podrobne vysvetľovali v interakcii so svojimi sledovateľmi.

Mapa posolstiev

Na záver ako zhrnutie argumentov uvedených v tomto dokumente uvádzame predbežnú všeobecnú infografiku.

8. Ďalšie kroky

- a. Preskúmať dokument s ďalšími odborníkmi a ľuďmi z cirkvi, zo spoločnosti, z rôznych vekových kategórií, profesií, geografických oblastí, senzitívnych kontextov, presvedčení a ideológií.
- b. Predstaviť dokument viacerým katolíckym digitálnym misionárom a zozbierať ich názory.
- c. Vytvoriť školenie v dvoch častiach, aby sa digitálni misionári mohli hlbšie ponoriť do tejto témy a zamyslieť sa nad tým, ako ju komunikovať so svojimi sledovateľmi.
- d. Vytvoriť základné audiovizuálne prvky pre RRSS.
- e. Začať komunikovať na sociálnych sieťach.
- f. Preskúmať obsah s reakciami Božieho ľudu.
- g. Prispôbiť dokument a audiovizuálny obsah.
- h. Širšia komunikácia v rámci väčšieho podujatia.

9. Autori dokumentu

Hlavní autori:

Enrique Baca - bývalý vedúci katedry psychiatrie na Universidad Autónoma de Madrid a viceprezident Colegio Libre de Eméritos (Španielsko)

Mons. Silvio Báez - karmelitán, pomocný biskup v Manague, biblista a profesor Svätého písma (Nikaragua - USA)

Cristina Inogés - teologička, odborníčka na inštitucionálne vzťahy a protokol (Španielsko)

Jordi Cussó - kňaz, ekonóm, odborník na mierové procesy (Španielsko)

Leticia Soberón - psychologička, PhD v oblasti komunikácie (Mexiko - Španielsko)

Hna. Xiskya Valladares - rehoľníčka v Pureza de María, spoluzakladateľka iMisión, PhD v oblasti komunikácie (Nikaragua - Španielsko)

Rafael Mira - ekonóm, podnikateľ a odborník na kolaboratívnu inteligenciu (Španielsko)

S prispením:

Javier De la Torre - riaditeľ Departamento Teología Moral y Praxis, Fac. Teología Comillas (Španielsko)

Nadia Delicata - biskupská delegátka pre evanjelizáciu, profesorka morálnej teológie, University of Malta (Malta)

Daniella Zsupan-Jerome - profesorka pastorálnej teológie St John University (USA)

Francisco J. Campos Martínez – PhD v kánonickom práve a riaditeľ Revista Española de Derecho Canónico (Španielsko)

Isabel Sánchez-Muros - právnička (Španielsko)

o. James Martin, SJ - redaktor časopisu America (USA)

Sebastián Mora - sociológ, profesor na Univerzite Comillas, bývalý generálny tajomník Cáritas Španielsko

Jorge Serrano Pardinas - riaditeľ Fundación Ciudadanía Global

Joao Castelobranco - Consultor profesional

Eduardo Díez-Hocheitner - Emprendedor y humanista

Príloha 1: Ako čeliť útokom na digitálnych misionárov

Rámec pre porozumenie a činnosť navrhnutý iMission na základe dialógu s otcom Jamesom Martinom, SJ.

Kontext

- Každá osoba, ktorá sa zviditeľní na verejnosti (šport, zábava, politika, veda, náboženstvo...), bude vystavená útokom a kritike; to je realita, ktorú treba prijať.
- V sociálnych médiách, kde sa všetko zaznamenáva, je veľmi ľahké zobrať nejakú frázu a vytrhnúť ju z kontextu. A tiež je veľmi ľahké pozastaviť sa nad urobenou chybou, pretože chybovať je ľudské. Keby sa zaznamenávalo všetko, čo povieme, nikto by nebol ušetrený.
- V prípade digitálnych misionárov si uvedomme, že sám Ježiš svojim učeníkom sľúbil, že ak ho budú nasledovať, budú odmietaní a napádaní, a to aj tými najbližšími. Nemalo by nás to prekvapiť.
- V našej spoločnosti, ktorá sa čoraz viac polarizuje, však zosilnela ostrá kritika. Extrémizmus zjednodušil pohľad na realitu a ľudia vidia svet čiernobielo, bez nuáns.
- Analýza a argumentácia je zriedkavá a preferovaným kritériom sú emócie.
- Platformy sociálnych médií sú živnou pôdou pre túto radikalizáciu, pretože:
 - Algoritmy zvyšujú uzavretosť v bublinách mentálnej konvergencie.
 - Rýchlosť reakcie a zdieľania (ľahká viralizácia obsahu) v porovnaní so zvyškom mediálneho ekosystému.
 - Túžba po zviditeľnení a lajkoch u mnohých.
- Každý, kto sa v tomto kontexte snaží poskytovať nuansy, argumentáciu, analýzu, bude čeliť vážnym ťažkostiam.

Cirkev - tiež ohrozená polarizáciou

Pápež František vedie Cirkev v kontinuite s líniou Druhého vatikánskeho koncilu: **zrelosť laikov, spoluzodpovednosť za poslanie**, rozlišovanie a spoluzodpovedná sloboda (synodalita), otvorená, blízka a dialogická Cirkev so spoločnosťou.

V mnohých sektoroch Cirkvi existuje napätie, pokiaľ ide o spôsoby konkretizácie tohto modelu. Existujú obavy, že sa môže rozriediť posvätný a nadprirodzený rozmer Kristovho posolstva. Iní sa obávajú, že snaha o väčšiu spoluzodpovednosť môže viesť k demokratickým formám, ktoré sú cudzie poslušnosti Duchu Svätému, alebo k úpadku hierarchickej štruktúry Cirkvi.

V Cirkvi vždy existovali **rôzne spôsoby chápania** toho, ako byť verný posolstvu evanjelia a poslušný Duchu Svätému.

K **týmto prirodzeným rozdielom** sa pridáva **široká škála chariziem, rôzne citlivé oblasti a dôraz na niektoré aspekty nasledovania Krista**: niektoré sú viac naklonené starostlivosti o liturgický život, iné kontemplácii a tichu, ďalšie vzdelávaniu alebo službe znevýhodneným; mnohé hnutia prehlbujú a podporujú otázky týkajúce sa rodiny a života, iné sa starajú o chorých, niektoré sa zameriavajú na vedu, komunikáciu, sakrálne umenie...

Niekedy môžu veriaci alebo predstavitelia niektorých chariziem **zosilniť tón svojho vyjadrovania** a v polarizovanom prostredí **môžu ľahko upadnúť do negatívnych hodnotení ľudí s inou citlivosťou**.

Je potrebné **trvať na tom, že žiadny jednotlivec ani cirkevná skupina nevyčerpáva bohatstvo Kristovho posolstva** a života a **vzájomná kritika** z tohto dôvodu **zneplodňuje svedectvo jednoty Cirkvi**. Len **spoločne a v jednote** v základných aspektoch, v jednote s pápežom, môžeme **zobrazovať Kristovu tvár**.

Na druhej strane, v kultúrnom prostredí našej spoločnosti existujú silné loby, ktoré koordinovane pôsobia na sociálnych sieťach, aby verejne útočili na pápeža, posilnené médiami, ktoré majú k dispozícii.

Okrem toho existujú jednotlivci, ktorí (často anonymne) beztestne konajú na sociálnych sieťach.

Väčšina z napadnutých nereaguje a pokračuje vo svojej činnosti.

Negatívne dôsledky útokov

- Osobné utrpenie každého misionára, ktorému sú mnohí ochotní čeliť, ale vyčerpáva ich energiu a niektorých odrádza od pokračovania.
- Pochybnosti zasiate medzi blízkymi misionára.
- Zmätok medzi jednoduchými ľuďmi a ľuďmi, ktorí by sa chceli pustiť do misie, ale sú zmätení protichodnými modelmi v rámci katolicizmu.
- „Normalizácia“ útokov na iných v mene viery, ktorá „vytvára kultúru“ v rozpore s evanjeliom.

Prístup iMission

- iMission žije v jednote s pápežom Františkom, s Druhým vatikánskym koncilom, s rešpektom k nuansám a spôsobom nasledovania Krista, vždy vo vernosti depozitu viery.
- Prijíma zložitosť sveta bez zjednodušovania, zosúladzuje vieru a rozum.
- Zameriava sa na ľudí a ich blaho.
- Počúva, vedie dialóg a prijíma ľudí v ich rozmanitosti s otvorenosťou a milosrdenstvom.
- Spoločne podporuje tých, ktorí sú takto nespravodlivo napadnutí.

Útoky: prevencia, zvládanie a boj proti útokom

Prevencia

- Uprednostňovanie posolstiev, obrazov a obsahu s najvyššou evanjelizačnou hodnotou.
- Múdra voľba nasadenia (frekvencie, krokovania) správ, ktoré môžu vyvolať útoky.
- Zvolenie tónu a štýlu komunikácie, ktorý nie je intímny, ale určený pre masu. (Ježiš hovoril s ľuďmi rôzne, podľa ich otvorenosti voči posolstvu a ich lásky k nemu. K zástupom hovoril v podobenstvách, aby vzbudil ich záujem a túžbu priblížiť sa a viac pochopiť. Svoju intimitu zjavil len tým, ktorí prijali jeho posolstvo).

Zvládanie

- Keď vás urážajú, nedovoľte, aby tieto slová vstúpili do vášho srdca. Nie sú Božím slovom, nemali by vstúpiť do vašej duše.
- Neočakávajte súhlas od každého. Nikdy ho nedostanete.
- Dobré si premyslite, komu odpoviete. Neplýtvajte energiou na odpovede ľuďom, ktorí chcú len bojovať. Straste si prach z topánok.
- Vždy reagujte s láskou a postupujte vpred s pokojným vedomím, že robíte to, čo je správne.
- Používajte technické prostriedky, ako je stlmenie alebo blokovanie botov a hejterov.
- S modlitbou, mlčaním a dôverou v Krista, ktorý ako prvý znášal to isté nepochopenie.
- S čo najväčšou emocionálnou odolnosťou, s vedomím, že mnohým z týchto útokov sa v súčasnosti nedá vyhnúť a sú neopodstatnené.
- S podporou blízkych ľudí, vyjadrením a uvoľnením pociťovanej bolesti, spoliehaním sa na tých, ktorí nás najviac milujú.
- Je možné, že trápenie ľudí, ich osamelosť spôsobujú, že vás dokážu osloviť len urážkou. Urážky, agresie, nálepky by sa mohli zmeniť na príležitosť začať dialóg.

Boj proti útokom

- Prostredníctvom modlitby a prehlbovania vzťahu s Bohom, a to nielen individuálne, ale aj komunitne.
- Prostredníctvom kampaní, ako napríklad "Nesúď a odpusť" za rešpekt v sociálnych médiách alebo kampane o radosti zo života podľa evanjelia a nasledovania Ježiša.
- Vykonávaním praktickej a každodennej pedagogiky dialógu s ľuďmi, ktorí zmýšľajú inak.

Príloha 2: Súlad s inými vierovyznaniami a ideológiami (predbežné, treba ďalej študovať)

Existuje **množstvo etických kódexov** ponúkaných tými vierami a ideológiami, ktoré sa snažia zlepšiť ľudské spolužitie. Mnohé z nich sa zhodujú v tom, že treba zabrániť unáhleným súdom, násilným slovám a urážaniu iných.

Musíme povedať, že týmto kódexom **sa často viac tleska, než sa žijú** v praxi. Je však dôležité zistiť, **do akej miery existuje zhoda** v otázke "Nesúdiť".

V **kresťanských cirkvách a spoločenstvách** (katolíckych, pravoslávnych, reformovaných - luteránskych, kalvínskych, anglikánskych, metodistických, episkopálnych, letničných atď.) **existuje varovanie pred negatívnym súdením druhých**, ktoré vychádza najmä z textu Mt 7,1 a Jakubovho listu. Odkaz na evanjelium je **spoločný pre všetkých**.

V **židovskej tradícii** existuje učenie **vyhýbať sa unáhleným súdom a „lashon hara“ (hovorenie zlého o iných)**. Talmud, zbierka rabínskych učení a komentárov, zdôrazňuje dôležitosť pochopenia pred vynesením rozsudku. Základnou zásadou je „*dan l'kaf z'chut*“, čo znamená "dať výhodu pochybnosti". Židia sú povzbudzovaní k tomu, aby interpretovali konanie iných čo najpriaznivejším spôsobom. Chasidizmus (hnutie v rámci judaizmu) zdôrazňuje dôležitosť pochopenia a súcitu s druhými. Princíp „*Ayin Tova*“ alebo „dobré oko“ nabáda k tomu, aby sme sa na druhých pozerali s láskavým a pozitívnym pohľadom.

Islam má **rôzne tradície**, ale aj v nich je základom učenie o neodsudzovaní a odpúšťaní, ktoré sa **nachádza v rôznych súrach Koránu** a v učení Proroka.

Korán vo viacerých veršoch varuje pred unáhlenými a neinformovanými súdmi. Jedným z nich je verš 49:6, v ktorom sa píše: „Vy, ktorí ste uverili, ak by k vám prišiel nevierohodný človek so správou, tak si ujasnite jej pravdivosť, aby ste nezasiahli ľudí z neznalosti, a potom budete to, čo ste urobili, ľutovať¹.“ Islam podporuje myšlienku, že súd by mal byť založený na jasných dôkazoch, a nie na domnienkach alebo predsudkoch.

Učenie šiitskej a sunitskej vetvy islamu vyzýva k **posilňovaniu spravodlivosti, súcitu a dobročinnosti** v medziľudských vzťahoch v moslimských komunitách.

Pokiaľ ide o nenáboženské filozofické systémy, aj tu existuje značná zhoda v tejto otázke.

Konfucianizmus, etická a sociálna filozofia, ktorá vznikla v Číne na základe Konfuciovho učenia, sa zaoberá dôležitosťou neodsudzovania druhých unáhlene. Zdôrazňuje cnosť ľudskosti (Ren), ktorá zahŕňa súcit a láskavosť voči iným. Namiesto posudzovania sa ľudia povzbudzujú, aby praktizovali empatiu a chápali okolnosti a motivácie druhých. Zdôrazňuje potrebu sebareflexie a osobného zdokonaľovania. Pred poukazovaním na chyby druhých sa jednotlivci povzbudzujú, aby preskúmali svoje vlastné činy a zlepšili svoj vlastný charakter.

Taoizmus, filozofia a duchovná tradícia pochádzajúca z Číny, je založená na učení Tao De Ťing (Tao Te ťing), ktoré sa pripisuje Lao-c'. Propaguje myšlienku života v harmónii s Tao (prirodzeným poriadkom). Namiesto posudzovania a označovania vecí ako dobrých alebo zlých taoizmus obhajuje prijatie a pochopenie duality v živote s jednoduchosťou a bez posudzovania, čo naznačuje, že múdry

¹ Preklad prevzatý z KORÁN, Preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, LEVANT consulting, s.r.o., tretie vydanie, 2015 dostupné na <https://koran.sk/wp-content/uploads/2018/09/Koran-preklad-s-vyklad-2015-1.pdf> [citované 28.7.2025]

človek sa neponáhľa posudzovať situácie alebo vnucovať svoje vlastné interpretácie. „Kto súdi, nerozumie, a kto rozumie, nesúdi“ (Tao Te ťing, kapitola 57). Tým sa zdôrazňuje súvislosť medzi hlbokým porozumením a absenciou unáhleného posudzovania.

Budhizmus je filozofia a súbor duchovných praktík, ktoré sa snažia oslobodiť človeka od jeho vášní a túžob a viesť ho k plnému vedomiu. Prostredníctvom rôznych základných princípov pestuje pokoj a vedie k vyhýbaniu sa predsudkom. Jedným z týchto princípov je naučiť sa nesúdiť, vyhýbať sa kategorizovaniu našich skúseností a činov iných ako dobrých alebo zlých, zostať slobodný od očakávaní založených na predchádzajúcich skúsenostiach a túžbach.

Pokiaľ ide o neveriacich, aj v západných spoločnostiach sa rozptýlene a nejasne prejavujú stopy myšlienkových prúdov nadväzujúcich na osvietenstvo a scientizmus, ktoré **bránia dôstojnosť jednotlivcov a odrádzajú od vydávania nepodložených zavrhujujúcich súdov** o iných. Tieto stopy sú istým spôsobom prítomné v bežnom vedomí mnohých neveriacich, skeptikov, ateistov alebo agnostikov.

imision.org